

IMPACT OF THE COVID 19 PANDEMIC ON THE NUMBER OF VISITORS IN KATLANOVSKA SPA

Evgenija Markovska

"Goce Delchev" University - Shtip, Republic of North Macedonia, Evgenija.31723@ugd.edu.mk

Abstract: The COVID 19 pandemic has caused a major global crisis in public health with terrifying health and socio-economic consequences. In addition to the large number of cases and the large number of deaths, this pandemic has also caused a large impact and decline in tourism. Quarantine measures, travel restrictions and social distancing as well as the large number of restrictions caused a significant decrease in the number of tourists. Tourism researchers strive to determine the changes that are occurring, reflect on the importance of the pandemic, and predict the future of tourism. **Purpose:** The purpose of this paper is to critically review the attendance of Katlanovska Spa, that is, the number of visitors before, during and after the COVID-19 pandemic. For this purpose were used a comparative analysis of the number of domestic visitors, foreign visitors and outpatient cases in the period from 2018 to 2021. Based on these analyses, conclusions were drawn as to how the COVID-19 pandemic affected the visitation of the spa. **Methodology:** To achieve the set goal, the methods that were used are analysis and retrospective analysis of the number of visitors in Katlanovska Spa for the period from 2018 to 2021. The data were collected from the statistical reports of Katlanovska Spa and they were processed tabularly and graphically. The analysis was based on the basis of previously studied scientific theoretical content of materials that include: literature, books, magazines and newspapers, reports, relevant publications, on-line databases, as well as all other published materials. **Results:** Based on the research done during the COVID-19 pandemic, the largest drop in visitors is the number of domestic visitors, which is from 4240 in 2018, i.e. 4080 in 2019 (average 4160) recorded a drop of an average of 1950 patients that is a drop of 54%. In the analysing years, the biggest drop occurred in 2020 when only 1437 patients were hospitalized, which is a drop of 64.5%. In 2021, the number of visitors is 2463 and is 59.2% less compared to the pre-pandemic years. Number of foreign visitor dropped from 163 in 2019 to only 18 visitors in 2020 (89% decrease). The smallest drop in the number of visitors is among outpatient cases, from 1857 in 2019 to 1399 in 2020, which is a 25% drop compared to the pre-pandemic years. The number of outpatients visitors in 2021 increased to 2627, which is an increase of 29.6%. **Conclusions:** The COVID-19 pandemic left a big impact on the work of Katlanovska Spa. In 2020, there are 64.5% fewer hospitalized compared to the pre-pandemic years. The biggest drop of 89% in visits compared to the pre-pandemic years is in the category of foreign visitors.

Keywords: COVID 19, pandemic, Katlanovska Spa, tourism

ВЛИЈАНИЕ НА КОВИД 19 ПАНДЕМИЈАТА ВРЗ БРОЈОТ НА ПОЕСТИТЕЛИ ВО КАТЛАНОВСКА БАЊА

Евгенија Марковска

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Република Северна Македонија, Evgenija.31723@ugd.edu.mk

Резиме: Пандемијата со КОВИД 19 предизвика голема глобална криза во јавното здравство со застрашувачко здравствени и социо-економски последици. Покрај големиот број на заболени и големиот број на смртни случаи, оваа пандемија предизвика и големо влијание и пад на туризмот. Карантинските мерки, ограничување на патувањата и социјалното дистанцирање како и големиот број на рестрикции предизвика значително намалување на бројот на туристите. Туристичките истражувачи се стремат да ги утврдат промените што се случуваат, да размислуваат за важноста на пандемијата и да ја предвидат иднината на туризмот. Цел на трудот: Цел на овој труд е критички да ја разгледа посетеноста на Катлановска бања, односно бројот на посетители пред, за време и после КОВИД-19 пандемијата. За таа цел е користена споредбена анализа на бројот на домашни посетители, странски посетители и амбулантски случаи во периодот од 2018 до 2021 година. На основа на овие анализи се изведени заклучоци како КОВИД-19 пандемијата влијаела на посетеноста на бањата. Материјали и методи: Во постигнување на поставената цел се користени методите на анализа и ретроспективна анализа на бројот на посетители во Катлановска бања за периодот од 2018 до 2021 година. Податоците се собрани од статистичките извештаи на Катлановска бања и истите се обработени табеларно и графички. Анализата е вршена врз основа на предходно проучувана научно теоретска содржина на материјали кои вклучуваат: литература, книги, списанија и весници, извештаи, релевантни публикации, on-line бази на податоци, како и сите други објавени материјали.

Резултати од истражувањето: Врз основа на направеното истражување за време на КОВИД -19 пандемијата најголем пад на посетители има бројот на домашни стационарни пациенти кои што од 4240 во 2018 година, односно 4080 во 2019 (средно 4160) година бележат пад на средно 1950 пациенти што е пад за 54 %. По години најголем пад има во 2020 година кога има стационарирано само 1437 пациенти што е намалување за 64,5%. Во 2021 година бројот на стационарни пациенти изнесува 2463 и изнесува 59,2% помалку во однос на пред пандемиските години. Странските стационарни пациенти од 163 во 2019 година бележат пад на само 18 пациенти во 2020 година (намалување за 89%). Најмал пад на бројот на посетители има кај амбулантските случаи, од 1857 во 2019 година на 1399 во 2020 година, што претставува намалување за 25% во однос на предпандемиските години. Бројот на амбулантски прегледани пациенти во 2021 година е зголемен и изнесува 2627, што е пораст за 29,6%. **Заклучоци:** КОВИД-19 пандемијата остави големи последици во работењето на Катлановска бања. Во 2020 година има 64,5% помалку хоспитализирани во однос на предпандемиските години. Најголем пад од 89% посети во однос на предпандемиските години има кај категоријата на странски посетители

Клучни зборови: Ковид 19, пандемија, Катлановска бања, туризам

1. ВОВЕД

Вирусот на КОВИД- 19 за првпат се појави во Кина во декември 2019 година, а додека Светската здравствена организација (СЗО) прогласи пандемија на 11 март 2020 година. Во првите две години во светот регистрирани се 5 482 704 умрени (до 31 декември 2021 година) од околу 290 милиони заболени. Главните епидемиолошки мерки за спречување на пандемијата беше целосно заклучување до пронаоѓање на вакцини. Ваквото целосно заклучување важеше за сите категории на луѓе, поради што голем број на пациенти со хронични состојби и болести не можеа да ги добиваат своите неопходни терапии и процедури. Покрај тоа што оваа пандемија предизвика голема глобална криза во јавното здравство, исто така влијаеше и на пад на работата на туристичките објекти, вклучувајќи ја и Катлановска бања. Катлановска бања е една од најстарите бањи во Р.С.Македонија со континуитет од римско време. Се одликува со одлична местоположба (во близина на главниот град) и голема лековитост на водата. Привлекува голем број на домашни и странски посетители, а освен лекување овозможува и разни услуги за релаксирање и подобрување на менталното и физичкото здравје. Денес во Катлановска бања постојат три хотела и неколку одморалишта со вкупен капацитет од 450 кревети. Во склоп на Бањата се наоѓа модерен и современ Спа центар кој располага со голем базен со термоминерална вода, приватен базен со термоминерална вода, индивидуални кади со термоминерална вода, финска сауна, кислородна спа капсула. Термоминералната вода според својот состав е вистински светски раритет. Таа е со висок процент на минерали и е една од најлековитите води на Балканот, Европа и Светот.

2. МАТЕРИЈАЛИ И МЕТОДИ

Во постигнување на поставената цел се користени методите на анализа и ретроспективна анализа. Анализата е вршена врз основа на предходно проучувана научно теоретска содржина на материјали кои вклучуваат: литература, книги, списанија и весници, извештаи, релевантни публикации, on-line бази на податоци, како и сите други објавени материјали. Ретроспективната анализа го опфаќа бројот на посетители во Катлановска бања за периодот од 2018 до 2021 година. Податоците се собрани од статистичките извештаи на Катлановска бања каде посетителите се водат како како домашни стационарни пациенти, странски стационарни пациенти и амбулантски случаи и истите се обработени табеларно и графички.

3. РЕЗУЛТАТИ

Во табела број 1 е престаен бројот на домашните и странски посетители, како и бројот на денови кои го поминале односно доаѓале во бањата за периодот од 2018 до 2021 година.

Табела 1. Број на домашни и странски посетители и денови на престој во Катлановска бања во периодот од 2018 до 2021 година

	2018		2019		2020		2021	
	пациенти	денови	пациенти	денови	пациенти	денови	пациенти	денови
Домашни стационарни пациенти	4 240	40 819	4 080	43 573	1437	18 078	2464	31 277
Странски стационарни пациенти	133	776	163	1 126	18	132	65	441
Амбулантски пациенти	1 613	15 155	1 857	17 406	1 399	13 500	2627	26 039
Вкупно	5 986	56 750	6 100	62 105	2 854	31 710	5156	57 727

Во овој период најголем број на посетители имало во 2019 година (вкупно 6100), а најмал број на посетители во 2020 година (вкупно 2854). За поголема прегледност на варијациите на бројот на пациентите во овој период се претставени графички во графикон број 1.

Графикон 1. Број на посетители во Катлановска бања по години

Табела 2. Број на посетители во Катлановска бања и денови поминати во бањата по месеци за 2021 година

2021	Домашни		Странски		Амбулантски	
	пациенти	денови	пациенти	денови	пациенти	денови
Јануари	35	446	1	7	46	390
Февруари	143	1741	6	35	150	1641
Март	170	2087	4	26	236	2310
Април	129	1987	1	5	164	1678
Мај	154	1713	2	20	229	2437
Јуни	253	4763	7	66	269	2736
Јули	304	3189	15	99	289	2940
Август	256	3078	12	73	192	1774
Септември	287	3265	10	46	251	1901
Октомври	296	3388	3	30	296	3004
Ноември	249	3007	2	16	248	2512
Декември	188	2613	2	18	257	2716
Вкупно	2 464	31 277	65	441	2 627	26 039

Табела број 2 ни ги покажува бројот на домашни, странски посетители и амбулантски случаи како и деновите поминати односно бројот на денови доаѓано во бањата по месеци за 2021 година. На почетокот на годината нивниот број бил многу мал, за потоа да бележи пораст во летните месеци со најголем број на посетители во месец јули, а потоа имало пак намалување во месец декември. Во 2021 година најголем бил бројот на амбулантски случаи(вкупно 2627), а странските стационарни пациенти биле во најмал број (вкупно 65). За поголема прегледност на варијациите во текот на годината, податоците се претставени и графички во графикон број 2.

Графикон 2. Вкупен број на посетители во Катлановска бања по месеци за 2021 година

4. ДИСКУСИЈА

Дека КОВИД пандемијата имала влијание на бројот на посетеност на Катлановска бања е повеќе од очигледно. Во анализираниот период бројот на домашни стационарани пациенти изнесува 4240 во 2018 година, односно 4080 во 2019 година (средно 4160). Во пандемските 2020 и 2021 година има пад на стационарани пациенти на средно 1950 пациенти што е пад за 54 %. Најголем пад има во 2020 година кога се стационарани само 1437 со намалување од 64,5%. Во 2021 година бројот на домашни стационарани пациенти изнесува 2464 и изнесува 59,2% помалку во однос на пред пандемските години (намалување за 49,2%). Странските стационарани пациенти од 163 во 2019 година бележат пад на само 18 пациенти во 2020 година (што е намалување за 89%). Најмал пад на бројот на посетители има кај амбулантските случаи, од 1857 во 2019 година на 1399 во 2020 година, што претставува намалување за 25% во однос на предпандемските години. Бројот на амбулантски прегледани пациенти во 2021 година е зголемен и изнесува 2627, што е пораст за 29,6%. Кога ќе се разгледа 2021 година по месеци може да се види дека на почеток на годината и во зимските месеци бројот на посетители е многу по мал, а во летните месеци се зголемува односно од 35 домашни стационарани, 1 странски стационаран и 46 амбулантски случаи во јануари до пораст на 304 домашни стационарани, 15 странски стационарани и 289 амбулантски посетители во месец јули. Иако КОВИД пандемијата беше актуелна и во 2021 година, сепак бројот на хоспитализирани посетители во Катлановска бања бележи мал пораст, но се уште е далеку до достигнување на бројките од пред пандемијата. Па така во 2021 година бројот на домашните стационарани пациенти изнесува 2464, а бројот на странските пациенти изнесува 65.

5. ЗАКЛУЧОК

Во анализираниот 4 годишен период во Катлановска бања болнички се лекувани вкупно 12.220 пациенти. Од нив во предпандемските 2018 и 2019 вкупно има 8.320 (средно 4.160) болнички лекувани а за време на пандемските 2020 и 2021 година вкупно 3.900 пациенти (средно 1.950).

Најмногу домашни стационарани пациенти има во 2018 година и тоа 4.230 а најмалку во 2020 година кога се стационарани 1.437.

Во пандемските 2020 и 2021 година има пад на стационарани пациенти на средно 1950 пациенти што е пад за 54 %.

Најголем пад има во 2020 година кога се стационарани само 1437 со намалување од 64,5%.

Странските стационарани пациенти од 163 во 2019 година се намалуваат на само 18 пациенти во 2020 година (што е намалување за 89%).

Најмал пад на бројот на посетители има кај амбулантските случаи, од 1857 во 2019 година на 1399 во 2020 година, што претставува намалување за 25% во однос на предпандемските години.

Бројот на амбулантски пациенти во 2021 година е зголемен и изнесува 2627, што е пораст за 29,6%.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

Ahmad A., Jamaludin A., Zuraimi N.S.M., Valeri M. (2021). Visit intention and destination image in post-Covid-19 crisis recovery. *Current Issues in Tourism*. 24 (17) 2392-2397.

Collins-Kreiner N., Ram Y. (2020). National tourism strategies during the Covid-19 pandemic. *Annals of Tourism Research*.

Draghici, C., Pintilili Radu, D et all (2015). The Role of SPA Tourism in the Development of Local Economies from Romania, *Procedia Economics and Finance*, Volume 23, Pages 1573-1577

Galvani A., Lew A.A., Perez M.S. (2020). COVID-19 is expanding global consciousness and the sustainability of travel and tourism. *Tourism Geographies*, 22, 567-576.

Hall C.M., Scott D., Gössling S. (2020). Pandemics, transformations and tourism: Be careful what you wish for. *Tourism Geographies*, 22, 577-598.

Kock F., Nørfelt A., Josiassen A., Assaf A.G., Tsionas M.G. (2020). Understanding the COVID-19 tourist psyche: The evolutionary tourism paradigm. *Annals of Tourism Research*, 85, Article 103053.

Mueller, H., Kaufmann, E.L. : (2001). Wellness tourism: Market analysis of a special health tourism segment and implications for the hotel industry, *Journal of Vacation Marketing*, 7 , pp. 15-17

Mizrachi I., Gretzel U. (2020). Collaborating against COVID-19: Bridging travel and travel tech. *Information Technology & Tourism*, 22, 489-496.

Pardo C. , Ladeiras A. (2020). Covid-19 “tourism in flight mode”: A lost opportunity to rethink tourism—towards a more sustainable and inclusive society, *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 12 (6), 671-678.

Radoslavovъ M., (1941). *Bogomilъ Mineralnity izvori i bani vъ Makedonija i ю`no moravsko*. Sofija, 11-15.

Romagosa F. (2020). The COVID-19 crisis: Opportunities for sustainable and proximity tourism

Tourism Geographies, 22, 690-694.

WHO: (2019). Coronavirus disease (COVID-19) pandemic <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus->

Котевски, Г., (1987). Хидрогеологија на минералните, термалните и термоминералните води на територијата на СРМ. Самоуправна практика, 107-134.

Стојмилов, А., (1983). Катлановска Бања, туристичко-географски проучувања, 75-101.